MMT Yrjö Niskanen
Suomen metsäkeskus, julkiset palvelut, Mikkeli

Metsätuhoriskien hallinta

Metsätuhot vaihtelevat paljon ajallisesti ja paikallisesti. Merkittäviä tuhoja voi esiintyä vuosittain. Tällaisia tuhon aiheuttajia ovat esimerkiksi juurikäävät, kaarnakuoriaiset, tähtikudospistiäinen, tervasroso, hirvieläimet, myyrät ja tuuli. Joskus vuotuiset tuhot voivat nousta hyvin suuriksi, esimerkiksi kirjanpainajakuoriaisen tuhot, hirvi- ja myyrätuhot, tuulituhot. Osa lajeista aiheuttaa tietyllä alueella suurempia tuhoja vain 10-20 vuoden välein, kuten esimerkiksi mäntypistiäinen.

Tuhot voivat myös ketjuuntua. Tuulituhoista jää metsiin tuoretta kuusipuuta kirjanpainajakuoriaisille lisääntymispaikoiksi, ja hyönteispopulaatio kasvaa voimakkaasti. Suuri populaatio pystyy joukkovoimallaan tappamaan terveitäkin kuusia. Tuhovaihteluita selittävät suurelta osin sääolosuhteet, metsänhoitomenetelmät, metsävarannon kehitys ja tuhonaiheuttajien populaatiodynamiikka. Ilmastonmuutos ja metsävarannon kasvu lisäävät merkittävästi metsätuhojen riskiä tulevaisuudessa.

Metsätuhoista seuraavien vahinkojen määrää voidaan vähentää ennakoimalla tuhoja ja toimimalla suunnitelmallisesti tuhotilanteessa. Tilannekuvasta ja tilannetietoisuudesta ovat päävastuussa MMM, Metsäntutkimuslaitos ja Metsäkeskus. Yhteistyötä tarvitaan eri metsäalan toimijoiden kanssa. Metsänhoitosuositusten mukainen metsänkäyttö vähentää osaltaan metsätuhoriskiä. Yksityinen metsänomistaja voi varautua metsätuhoihin myös vakuuttamalla metsäomaisuutensa.

Metsäkeskuksen tavoitteena on muodostaa luotettava tilannekuva metsätuhosta ja sen uhasta ja välittää tietoa tehokkaasti toimijoille, sidosryhmille ja medialle. Toimintamalli on kuvattu Metsäkeskuksen ”Varautuminen metsätuhoihin”-toimintaohjeessa.

Tuulituhojen metsävahingot olivat vuonna 2010 noin 50 milj. euroa. Vuosina 2011 ja 2013 ne olivat yli 20 milj. euroa ja tämän vuoden syksyyn mennessä noin 5 milj. euroa. Hirvituhokorvauksia on tavallisesti maksettu vuosittain noin miljoona euroa. Myyrien aiheuttamat vahingot ovat vuosittain vaihdelleet sadoista tuhansista miljooniin euroihin. Kirjanpainajakuoriainen tappoi kuusia vuonna 2012 noin puolen miljoonan euron ja vuonna 2013 noin miljoonan euron arvosta.